

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Štev. 213. Leto XII.

Maribor, sreda 21. septembra 1938

Cena 1 din

Češkoslovaška se je vdala

Silno dramatična noč sej in intervencij — Ultimatum Londona in Pariza — Davi je bil odpor Prage končno zlomljen — Chamberlain se jutri sestane s Hitlerjem — Ali pa bo zadostovalo?

NEMČIJA SE NE ZADOVOLJI S PONUJANIM.

LONDON, 21. septembra. Kljub veri, da so z londonskimi sklepi in načelnim pristankom češkoslovaške vlade na v Londonu predlagano rešitev sudetskega vprašanja odstranjeni vsi vzroki za vojno nevarnost v Evropi, se kaže, da v zadnjem trenutku neki nevarni znaki, ki dokazujejo, da se bližamo novi, še nevarnejši krizi. Iz Nemčije prihajajo vesti, da je angleško in francosko popuščanje Nemčijo le še bolj utrdilo v njenih zahtevah, ki se najbrže ne bodo zadovoljile niti s tem, kar London in Pariz predlagata. Vse kaže, da je namen Nemčije ČSR popolnoma uničiti, ne pa odcepiti samo sudetsko-nemške pokrajine. To dokazuje obisk madžarskih državnikov in generalov pri Hitlerju. Še večji dokaz pa je, da Nemčija dalje mobilizira in da je pripravljen že vpoklic vseh rezervnih letnikov. Tudi gibanje tako imenovanih »sudetskih legij« in njihovi napadi na meje ČSR daje mnogo misliti.

PRVI ODGOVOR LE NAČELEN.

PRAGA, 21. septembra. Češkoslovaška vlada je tudi včeraj ves dan zborovala pod predsedstvom prezidenta dr. Beneša. Angleški in francoski poslanik sta tekom popoldneva ponovno urgirala pri vladi odgovor na londonski predlog. Toda vlada je šele zvečer poslala v London in Pariz noto, v kateri je sporočila angleški in francoski vladi svoje stališče. Vsebinske note ni znana javnosti, vendar se pa iz nje, in poročja tako tudi ves svetovni tisk, da je praška vlada v načelu sprejela londonske predloge za rešitev sudetskega-nemškega vprašanja, a le kot podlago za nadaljnja pogajanja. Vlada je zahtevala, da se nastalo vprašanje, ki je za republiko tako usodnega pomena, ne rešuje tako naglo, kakor da bi šlo za kako brez-pomembno odločitev.

LONDONSKI ULTIMATUM.

LONDON, 21. septembra. Odgovor praške vlade, ki je v načelu sicer poziti-

ven, ni popolnoma zadovoljil Londona. Angleška vlada je zahtevala od Prage, da odgovori brez zavlačevanja in brez pri-držkov: ali sprejme londonski predlog ali ne? Tak odgovor zahteva zaradi nape-tosti, ki jo vsako zavlačevanje rešitve le še stopnjuje, in pa zaradi tega, ker Chamberlain ne more k Hitlerju prej, preden ni vprašanje londonskega načrta dokončno odločeno tudi s strani Češko-slovaške. Londonska vlada je zaradi tega takoj po sprejetju praškega odgovora in njega proučitvi stavila Pragi odrejen rok za nov odgovor v smislu navedene-ga. Rok poteče danes, zato je Chamber-lain tudi odgodil odpotovanje k Hitlerju na jutri, v četrtek.

PRAGA SE JE VDALA.

PRAGA, 21. septembra. Odgovor češkoslovaške vlade je prispel v London sinoči ob 23. uri. Takoj po proučitvi je angleška vlada poslala v Prago izjavo, da se z odgovorom ne more zadovoljiti

in zahteva, da odgovori vlada samo z da ali ne. Ob 2.15 davi sta angleški in fran-coski poslanik odšla k predsedniku dr. Benešu, mu sporočila naročila Londona in svetovala, naj Češkoslovaška brezpo-gojno sprejme londonski predlog, ker je to sprejetje zaradi položaja postalo skrajno nujno. Po odhodu obeh poslani-kov ob 3.30 zjutraj se je pričela seja po-litičnega odbora ministrov, ki se je davi ob 6. uri spremenila v sejo celokupne vlade. Po silno dramatičnih scenah je bil končno dopoldne sprejet sklep, da vlada v celoti in brezpogojno sprejme london-ski predlog.

URADNO POTRDILO.

PARIZ, 21. septembra. Avala. Agen-cija Havas poroča: Češkoslovaška vlada, ki je zborovala neprekinjeno vso noč, je davi sklenila, da sprejema angleško-francoske predloge.

SESTANEK V GODESBERGU.

BERLIN, 21. septembra. Prvotno za danes v sredo ob 10. uri dopoldne dolo-čen prihod vodje in kancelarja Hitlerja v Godesberg pri Kölnu, kjer naj bi se dru-gič sestal z angleškim ministrskim pred-sednikom Chamberlainom zaradi razgo-vora o mirovni rešitvi češkoslovaškega problema, se je sinoči nepričakovano od-godilo. Hitler in Chamberlain se bosta se-šla v Godesbergu šele jutri, v četrtek 22. t. m. popoldne. Hitler se pripelje v Köln ob 15. uri. V Kölnu mu pripravljajo da-nes velik sprejem. Tudi Chamberlain pri-spe v Köln ob 15. uri. Spremljala ga bo-sta zopet sir Horace Wilson in William Strang.

kami glede skupnega nastopanja, veruje pa v zmago pravic slovaškega naroda, ki zahteva: 1. Popolno spoštovanje samobit-nosti slovaškega naroda in slovaškega je-zika. 2. Takojšnjo in popolno rešitev slo-vaškega vprašanja na podlagi pittsburske-ga dogovora in zadnje parlamentarne pro-klamacije SLS s terjatvijo zakonodajnega deželnega zbora za Slovaško. Proklama-cija se izreka proti nasilnemu reševanju češkoslovaških narodnostnih problemov in izraža končno upanje, da bo le še mogoče najti miren sporazum med Čehi in Slovaki, ki bo utrdil češkoslovaško državo na zno-traj in na zunaj. Izjava se zaključuje z besedami: Hočemo svoboden in zadovo-ljen slovaški narod, avtonomno in srečno Slovaško ter konsolidirano češkoslovaško republiko. Dr. Tiso je včeraj s posebno delegacijo odpotoval v Prago na nova po-gajanja z dr. Hodžo.

CHAMBERLAINOVO POTOVANJE.

LONDON, 21. septembra. Chamberlain odpotuje na sestanek s Hitlerjem v Go-desberg samo zaradi tega, ker bi vsaka pritegnitev kakega francoskega državni-ka povzročila, da bi tudi druge vlade hotele biti prisotne pri tem sestanku. S tem bi se procedura nevarno zavlekla. Tudi ni res, da bi Chamberlain razprav-ljal s Hitlerjem še o čem drugem, kakor o Češkoslovaški.

Vremenska napoved. Jasno, deloma ju-tranja megla, temperatura malo spre-me-njena, krajevni vetrovi.

Borza. Curih, 21. septembra. Devize. Beograd 10, Pariz 11.935, London 21.28, New York 441.75, Milona 23.25, Berlin 176.50, Praga 15.19.

Zapiski

Jagnje in volk

Londonski list »Star« piše o london-skih sklepih glede Češkoslovaške: »Nobe-na odredba versailleske mirovne pogod-be ni bila tako cinična izdaja interesov malih držav, kakor angleško-francoski načrt. Mi upamo in verujemo, da bo ob-čutil velik del angleškega javnega mnenja globoko razočaranje in ogorčenje zaradi predlagane sabotaže zadnje še preostale demokracije v srednji Evropi. Bojimo se samo, da bo zasnovana garancija novih mej prav tako brez vrednosti, kakor pra-vica jagnjeta pred požrešnostjo volka v stari pravljici. Načrt nam ne ugaja, kajti bojimo se, da svetu ne bo prinesel miru, ampak meč.«

Nauk stoletij

»Stoletja so nas naučila, da nihče ne sme sanjati o miru, kdor ni sposoben, da bi se boril.« (Iz govora češkoslovaškega ministrskega predsednika dr. Hodže v nedeljo.)

Besede in dejanja

»Sudetsko-nemška stranka ni bila ni-kaka stranka, ampak plačano podjetje za razbitje republike. Za 20 Kč na dan in hrano naj bi bili »reditelji« pripravili vstajo. V nekaj primerih jim je tudi res uspelo moriti orožnike. Toda pred čela-dami naših motoriziranih čet so pobegnili. Prej so širili strah, da bodo vse pobe-sili, ki ne bodo z njimi, sedaj so pa po-begnili v tretji rajh in širijo od tam strašne vesti, da so jih hoteli komunisti in Čehi obesiti.« — »Lidove Listy«.

Nemčija in jugovzhodna Evropa

Francoska politična mesta so bila ob-veščena o potovanju, ki ga bo kmalu pod-vzel nemški gospodarski minister dr. Funk. Po poročilih bo minister obiskal Bukarešto, Beograd, Budimpešto in So-fijo. Minister ima določen načrt, s kate-rim namerava nevtralizirati gospodarsko prodiranje francoskega in angleškega ka-pitala v jugovzhodno Evropo. Ima pa tudi namen skleniti posebno gospodarsko pogodbo z Jugoslavijo, Romunijo, Bolga-rijo, Madžarsko in Grčijo. (»Nár. Politi-ka«, Praga.)

Quod licet Yovi...

Earl de la Warr, voditelj angleške delegacije v Zenevi, je izjavil, govo-reč o sankcijah, da se jih ne sme iz-vajati avtomatično in mora vsak slučaj biti obravnavan po zaslugah. To se pravi, Abesinija in Češkoslovaška jih ne zaslužita, če bi pa bila kašna vele-sila v neprilikah, bi jih vsi hiteli iz-vajati.

Mali in veliki

»Samouprava« piše o zunanji po-litiki dr. Stojadinovića: »Njegovo ge-slo je bilo zanašati se v samega sebe in ne čakati pomoči od nikoder, ker je ta pomoč najdražja. Srbija je videla v primeru aneksijske krize 1908, da mo-re biti patriotizem malega naroda, ako ni v skladu z interesi velesil, samo-morilski. Da smo l. 1908 izvršili v vsem želje velesil, bi Srbije ne bilo več. Primer iz l. 1914, ko smo prič-a-kovali zaveznika v Nišu, je bil še en udarec in zadnji, zelo drag opomin. Dr. Stojadinović ga ni pozabil in je vodil politiko, ki ne čaka več pomoči od tujine. A ta politika, kakor se da-nes vidi, še najbolje osigurava mir.«

Priprave za volitve

»Obzor« piše, da je v Glini finančni minister izjavil, da se pripravlja JRZ na volitve. Pozval je vse pristaše, naj bodo čim bolj aktivni z obzirom na bližnje volitve.

Laž na laž

Geslo vseh resnično demokratičnih ljudi mora biti: Proč z lažjo iz našega javnega življenja, proč z lažjo posebno v časopisju! (»Tabor«, 17. IX.)

Načrt za razdelitev ČSR?

Pogajanja med Nemčijo, Madžarsko, Poljsko in Italijo — Senzacionalna vest iz Rima

PARIZ, 21. septembra. Včeraj je prile-tel nepričakovano k Hitlerju v Berchtes-gaden madžarski ministrski predsednik Imre dy v spremstvu zunanjega ministra Kanya, načelnika generalnega štaba Ke-restes-Fischerja in državnega podtajnika Patakyja. Sestanku je prisostval tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop.

O razgovorih ni bilo izdano uradno po-ročilo, a na poučenem mestu se je iz-vedelo, da je bil ta sestanek velike važ-nosti. Madžari so zahtevali, da se ob- enem s sudetskim reši na enak način tu-di vprašanje Madžarov na Slovaškem. Kakor se zatrjuje, je bil dosežen popoln sporazum in bo Hitler jutri na sestanku s Chamberlainom v Godesbergu razširil svoje zahteve v smislu madžarskih, pol-j-skih in italijanskih predlogov tudi na vprašanje madžarske in poljske manj-šine.

LONDON, 21. septembra. Madžarska

poslanika v Londonu in Parizu sta vče-raj obiskala Halifaxa, odnosno Bonetta in sporočila zahtevo madžarske vlade, da se reši tudi madžarsko vprašanje v ČSR enako kakor nemško.

BERLIN, 21. septembra. Poljski posla-nik v Berlinu je včeraj obiskal Hitlerja in Ribbentropa in konferiral z njima o poljski zahtevi glede odcepitev tešinskih Poljakov od ČSR.

VARSAVA, 21. septembra. Poljski zu-nanji minister Beck je sprejel včeraj ita-lijanskega poslanika Valentinija in ma-džarskega poslanika Horyja.

RIM, 21. septembra. Tu se je razširila vest, da se vrše med Nemčijo, Madžar-sko, Poljsko in Italijo pogajanja o raz-delitvi Češkoslovaške med Nemčijo, Ma-džarsko in Poljsko. Čehom bi ostalo le še 40 odst. ozemlja. Vest se uradno še ne potrjuje.

Pogajanja s Slovaki

POPOLNO SPOŠTOVANJE SLOVAŠKE NARODNE SAMOBITNOSTI IN AVTO-NOMIJA.

BRATISLAVA, 21. septembra. Pogaja-nja, ki so se vodila pretekli teden v Pragi med voditelji Slovaške ljudske stranke in praško vlado, niso uspela. Pričakovanje, da bo stranka stopila v vlado, se ni ure-ničilo. Zaradi tega so se zbrali včeraj tu-pod predsedstvom dr. Tise vsi poslanci in senatorji SLS in izdali pozborovanju

komunike, v katerem pravijo, da razmer-je med Čehi in Slovaki še vedno ni zado-voljivo urejeno in so poslanci in sena-torji SLS tudi v najhujšem času trdno od-ločeni voditi slovaški narod do zmagovite zagotovitve njegovega narodnega obsto-ja. SLS nima nobenega, ne pismenega ne ustmenega dogovora z neslovaškimi stran-

Maribor, 21. septembra.

Slovenci smo vstopili v novo državno skupnost brez splošnega narodnega programa, ki bi obsegal vsa področja našega narodnega življenja, ki bi bil za vse veljaven in od katerega ne bi mogel nihče niti za las odstopiti brez nevarnosti, da bo za vedno izločen iz narodne skupnosti kot izdajalec in odpadnik. Naša politika in njeno napačno pojmovanje naše vloge v novi državi vzbujajo včasih videz, kakor da po vseh navdušenjih za svobodo še niso popolnoma zamrle kvarne posledice škodljive vere v stare čase. Kot da naši politiki ne čutijo, da je smisel osvobodjenja v tem, da zadobe vse razvojnne možnosti mali, prej zatirani narodi in da jih v novi svobodi in demokraciji tudi do zadnje možnosti razvijejo. Vsa naša politična dejavnost je bila le izraz volje politikov, ki kot da se niso nikoli zamislili v celotni gospodarski, politični in mednarodni položaj našega naroda in na njem zgradili program, pri katerem bi dosledno vztrajali vsaj nekoliko let, če tudi bi se pri tem nebo za njih malo pooblačilo. Tretjina našega narodnega ozemlja, odtrgana od celote, je bila izročena privatnemu skrbstvu naših narodnih in kulturnih organizacij.

V novih razmerah smo bili jeziček na tehtnici v odločilnem boju drugih dveh od nas številnejših skupnosti. Namesto odločne demokratične politike in boja za enakopravnost vseh državnih narodov, smo skušali z enodnevnim taktiziranjem izbiti koristi iz tega položaja. Pri tej za nas na vsak način škodljivi taktiki smo bili notranje neenotni, razcepljeni. Jeziček na tehtnici so bili slovenski politiki, in tako je razvoj privedel do tragične absurdnosti vse naše javno udejstvovanje na zunan in na znotraj. Drugi dve narodni skupnosti stojita v divergencah strnjeno druga ob drugi. Ti skupnosti se bosta tudi strnjeno sporazumeli. Slovenci pa smo povsod in pri vsaki skupini zastopani po kaki sekci. Vse naše struje in strujice imajo prijatelje in zaveznike nekje zunaj, samo med seboj se ne morejo zediniti in premostiti prepado, ki zijajo med njimi.

Danes se v svetu bje važen boj, ki bo za dolgo zavrl ali popolnoma onemogočil svoboden razmah malih narodov. Pravilno pojmovanje teh pojavov v svetu, njih ocenjevanje z zreljšča celokupnih interesov našega naroda in njegovega nadaljnjega svobodnega razvoja zahteva, da ne zapadamo pri tem publim, v svet vrženim križarskim geslom, s katerimi hočejo mogočniki zakriti svoj pohlep po surovinah in strateških oporiščih. Današnje prilike nam bolj kot kdaj koli prej dokazujejo nujnost članstva v močni, trdni, svobodni in demokratični skupnosti jugoslovanskih narodov. Ta skupnost pa je dolžna vedno upoštevati življenjske interese naše samobitnosti in življenjsko nujnost enotnega razvoja vseh delov našega naroda. Naša notranja misija v državni skupnosti mora biti v prvi vrsti delo na rešitvi vseh vprašanih, ki bi kakor koli mogla spravljati narodno enakopravnost v nevarnost. Noben narod v državni skupnosti ne sme iskati rešitve izven nje. Za naše posebne prilike in položaj v državi ter izven nje pa moramo zainteresirati tudi druge narode v državi. Z dosledno narodno politiko, ki se ne bi posluževala taktiziranja ali izigravanja katerega koli državnega naroda, bi te simpatije gotovo pridobili.

Težke naloge, katerih rešitev nam nalaga naša sedanost in nujnost popolnega razvoja vseh naših narodnih sil, zahtevajo predvsem, da poderemo vse umetne pregrade, ki jih je zgradila politična zaprženost med nami. Zbrati se moramo vsi okrog enotnega, vsemu narodu skupnega programa, ki bo upošteval osnovne življenjske nujnosti vseh njegovih delov in ki bo imel pred očmi naš pomen in naloge v državni skupnosti in v svetu. Ali je to mogoče, ali niso pregrade premočne? Slovensko ljudstvo je živeło v 16. stoletju ločeno po globokih gorskih dolinah, ogroženo po Turkih, razdeljeno kot brezpravna lastnina mnogih gospodarjev, ločeno na mnogo dežel. In vendar si je ustvarilo skupno borbena organizacijo, našli so se koroški, kranjski, štajerski fantje, združili so se delavci, kmeti, obrtniki, duhovniki in vojaki v boju za staro pravdo, za obrambo pred tujiimi tlačitelji. Danes, ko so padle na-

Slovansko čustvo poljskih kmetov

RESOLUCIJA ZA SODELOVANJE MED SLOVANI IN SPORAZUM MED POLJSKO IN ČEŠKOSLOVAŠKO.

VARŠAVA, 21. septembra. Na kongresu organizacij Poljske kmetijske stranke iz Male Poljske in Šlezije v Rzeszówu so ogromne množice zborovalcev sprejele resolucijo, v kateri se izrekajo solidarnost s Češkoslovaško. Resolucija pravi med drugim: »Smer poljske zunanje politike, ki ne misli na žalostno usodo pol drugega milijona Poljakov v Nemčiji in zanemarja poljske interese v Gdanskem, je v popolnem nasprotju z življenjskimi interesi poljskega naroda in države. — Združena ljudska stranka se odločno upira taki politiki, kar se popolnoma strinja tudi z vsem poljskim javnim mnenjem. Kongres dalje ugotavlja, da stoji-

mo Slovani podobno kakor v preteklosti zopet pred napadom na našo svobodo, a namesto da bi bili složni, se med seboj prepiramo. Samo odpor organiziranih in složnih češkoslovaških ter poljskih sil bi mogel ta napad zadržati. Zato pošiljamo bratskemu češkoslovaškemu narodu, ki brani danes z občudovanja vredno voljo svojo državno neodvisnost, izraz naše najgloblje simpatije. Mejni prepiri in pravice poljske manjšine na Češkoslovaškem se lahko urede z medsebojnim bratskim sporazumom, ne da bi s tem dajali vzroke za izigravanje s tretje strani. — Kmetijska stranka, ki je sicer v opoziciji, je na Poljskem najmočnejša.

Angleška prava barva

OSTRO PISANJE LONDONSKIH »TIMES«, POLURADNEGA GLASILA ANGLEŠKE VLADE NA RACUN ČEŠKOSLOVAŠKE.

LONDON, 21. septembra. »Times« pri- našajo uvodnik, ki govori o češkoslovaški krizi. Svoboda in neodvisnost Češkoslovaške, pravi uvodničar, zanima Anglijo in Francijo, in obe zvezani vladi morata najti možnost stabilnejše situacije v srednji Evropi. Javno mnenje v Angliji in Franciji se sprašuje, ali bo Češkoslovaška pridobila na homogenosti, če ne bo imela več nelojalne in nezadovoljne nemške manjšine. Dočim je Mussolini pohvalil Chamberlainovo mirovno misijo, se je Hodža pokazal brezkompromisnega. Odkar so

propadli praški razgovori, moramo poizkusiti nove poti za kompromis. Tragično bi bilo, da bi avstrijske nasledstvene države ponavljale staro avstrijsko napako, da so vedno zamudili četrte ure. Oktobra 1918. je cesar Karol ponudil svojim narodnostim avtonomijo, ki bi jo pred vojno pozdravili, pa so jo ob koncu vojne, razume se, zavrgli. Za ČSR je mogoče, da zadrži močno, častno in sigurno pozicijo v centralni Evropi, toda pripravljenost ni treba, da je intransigenca.

Razočaranje v Rusiji

»RUKSI NAROD SE ČUDI IN NE MORE VERJETI, DA JE EVROPA UDARJENA S TOLIKO SLEPOTO«.

LONDON, 21. septembra. Reuter poroča iz Moskve: V Rusiji se opaža veliko razočaranje nad angleško in zlasti francosko politiko glede ČSR. Rusija se sicer sama ne more z orožjem zavzeti za svojo zaveznico, ako tega ne store tudi drugi, ker ji to onemogoča v večjem in uspešnem obsegu že dejstvo, da nikjer ne meji niti na ČSR niti na Nemčijo, vendar pa je vse javno mnenje na strani Prage. O londonskih predlogih piše »Pravda«: S kapitulacijo Anglije in Francije se je nemški politiki odprla na široko pot v vzhodno in jugovzhodno Evropo. Za to svoje brezumno dejanje

bosta svojim narodom odgovarjala Chamberlain in Daladier. Ako ne takoj, pa bo kmalu napočil čas, ko se bo Evropa zavedla, da si je sama skopala grob in nakopala bodočo vojno, v kateri bo razmerje drugačno, kakor bi bilo sedaj. Rusijo pa prav nič ne moti, da so se odprla vrata proti Črnemu morju, ker samo sebe bo vedno znala braniti. Zelo pa obžaluje slepoto zahodnih demokracij, ki se iz zgodovine in svetovne vojne ničesar niso naučile. Ruski narod se čudi in nikakor ne more verjeti, da je Evropa udarjena s toliko slepoto.

Napadi sudetskih legij

PRAGA, 21. septembra. Predvčerajšnjim in včeraj ponoči so izvršile sudetsko-nemške legije več ponovnih napadov na ozemlje češkoslovaške republike in skušale vdreti v nekatere obmejne kraje. Češkoslovaškim četam se je posrečilo vse napade odbiti. Pri tem je bilo tudi nekaj žrtev. V Nemčiji pa prikazujejo te spopade tako, kakor da so bili izzvani s češkoslovaške strani, kar je absolutna laž. Na to laž oprta je nemška vlada danes po svojem praškem poslaniku v Pragi vložila tudi protestno noto. Praška vlada je noto odbila in na podlagi uradnih poročil opisala resnico o dogodkih. Obstaja pa resna nevarnost, da se hoče s tem dobiti pretveza za napad na Češkoslovaško z oboroženo silo še preden se končajo diplomatska pogajanja.

Razporeženje v Angliji

Pariz, 21. septembra. Posebna poročevalka in zunanjepolitična urednica »P« ravne pregrade in celo na osvobodjenem delu, naj bi kljub nasprotnemu imperativu življenjskih potreb in koristi preostega ljudstva in vsega naroda ostali med nami fevdalni zidovi. Naši politiki se morajo zavedati vsega tega. Vedeti moramo, da je najvažnejši činitelj končno vedno narod, ljudstvo. Kdor ne veruje vanj in kdor ne sledi njegovim koristim, bo ostal ob strani. Tudi mimo ljudskih koristolitujih politikov bo ljudstvo našlo pot do uresničenja današnje nujnosti, do koncentracije vseh sil za svojo obrambo za boljšo bodočnost.

Ouvra« poroča svojemu listu iz Londona, da so Angleži zelo nezadovoljni s sklepi svoje vlade. »Češkoslovaške ne smejo razkosati kot zaklanega piščanca. Za njo pridemo mi na vrsto... Kmalu bomo morali prositi Hitlerja za dovoljenje, če smemo sleči plašč... Trgovina ne gre več...« in podobne besede se slišijo iz ust povprečnega Angleža. Pa tudi med politiki je veliko nezadovoljstvo: labouristi in liberalci so ogorčeni. Lloyd George in Winston Churchill sta na isti liniji. Samo stari konservativci govorijo: »Mir je treba zadržati za vsako ceno! Vendar se tudi oni zavedajo svojega položaja, ker je včeraj eden izmed njihovih šefov dejal, da bo storil vse za mir, vendar se boji, da mu javno mnenje ne bo izpodneslo nog. Pasivna obramba je že vsa pripravljena. Včeraj so celo slonom v zoološkem vrtu nataknil plinske maske. Časopisi pozivajo ljudi, naj čitajo psalme, na ulicah pa še vse napiše: »Stop Hitler« in »Save Czechoslovakia« — rešite Češkoslovaško! — V angleških političnih krogih pa je nastalo novo vprašanje, kaj bo, če se Češkoslovaška razdeli? Angleška javnost ne bo pustila delitve brez garancije novih mej od strani Velike Britanije. Večina kabineta pa je še dalje nasprotna vsaki novi obvezi na kontinentu.

KLOFAČ SEDEMESELETNIK.

PRAGA, 21. septembra. Sinoči je bila tu proslava 70-letnice voditelja češke narodne socialistične stranke, senatorja Václava Klofača. Priredilo jo je vodstvo stranke. V imenu vlade je čestital Klofaču poštni minister Tuč- ny.

Pomen Mussolinijevega obiska v Planini

RIM, 21. septembra. »Giornale d'Italia« piše o sprejemu Mussolinija v Planini pri Rakeku in odgovarja na pozdrav, ki ga je dr. Stojadinović poslal po banu dr. Natlačenu italijanskemu ministrskemu predsedniku: Kratek obisk Mussolinija na jugoslovanskih tleh je globoko odjeknil po vsej Evropi, ker dokazuje zaupanje in voljo za ohranitev mira, sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo in želje g. Mussolinija, da da temu novemu sistemu svojo stalno in nespremenljivo osebo ljubezen. Italija in Jugoslavija sta poklicani za skupno delo za skupne interese in mir.

Nova bana

BEOGRAD, 21. sept. S kraljevim ukazom je bil odstopivši minister za telesno vzgojo naroda dr. Mirko Buić imenovan za bana primorske banovine. Ban moravske banovine je postal dosedanj podban Janičije Krasojević.

NAPETOST NA DUNAJU.

DUNAJ, 21. septembra. Na Dunaju se opaža vedno večja napetost med Nemci in češko narodno manjšino. Dogajajo se vedno novi spopadi. Sinoči je v Ottakringu skupina rjavosrajčnikov napadla neko češko restavracijo in jo popolnoma razdejala. Rjavosrajčniki patrolirajo tudi stalno po delavskih okrajih, kjer stanuje delavstvo češke narodnosti. Policija je večkrat izdala poziv, da se ji javijo vsi du-najski Čehi. Mnogo Čehov je bilo aretiranih in od teh 20 pridržanih v zaporih. Vzrok ni znan.

VRHUNEC KAMPANJE.

BERLIN, 21. septembra. Nemška časopisna in radijska kampanja proti Češkoslovaški je dosegla te dni, zlasti pa večeraj višek in si je težko misliti, kako naj bi se še stopnjevala. Vesti, ki jih širi o ČSR, presegajo že vse fantazije. Sinoči so ves večer vse nemške radijske oddajnice kakor v zboru pozivale prezident dr. Beneša in vladu dr. Hodže, naj odstopi.

Drobne vesti

Velikopotezen slepar

Trgovec Ivan Magdalenc iz Rač je avgusta prodal brivcu Vladimiru Se-verju iz Studencev lepo kolo za 1.650 din. Dogovorila sta se, da mu bo kup-pec plačeval kupnino v mesečnih obrokih po 100 din. Sever pa je že čez deset dni prodal kolo naprej za 650 din in tako je romalo od lastnika do lastnika, Sever pa je »pozabil« plačevati obroke in zato ga je trgovec naznanil. Sever pa ima na vesti še druge grehe. Od mesarskega pomočnika Jurija Ravnerja si je izposodil kar 12.000 din z motivacijo, da bo v Italiji kupil nov aparat za kodranje las. Res je Sever odpotoval v Italijo, toda ne po nov aparat, temveč napraviti izposo-jeni denar. Nad 7000 din je pogнал v družbi z ženskami in vozil se je s tak-siji. Ko se je vračal, je imel v žepu le še 3000 dinarjev. Sever se je popol-noma zapustil, zanemaril je svojo briv-niško obrt, se ločil in se potikal okoli brez dela. Zdaj sedi za rešetkami in podoživlja avanture po Italiji.

Uto je zažgal. Posestniku Alojziju Skrgetu na Ledineku je nekdo zažgal uto za predelavo lana in sušenje ko-ruze ter sadja. Osumil je požiga An-tona Kocbeka, ki je sploh podvržen požiganju in je lansko leto odsedel zaradi enakega delikta 6 mesečno ka-zen.

Vlom v barako. Včeraj je bilo vlom-ljeno v barako zlatarja Friderika Sei-lerja v dr. Turnerjevi ulici.

Mariborsko gledališče

Za okolice posebno priporočljiv je abonma na bloke in pa da v večjih krajih nekdo prevzame vodstvo vseh krajevnih abonementov.

V seznamu narodnih gospodarstve-nikov ne sme v letošnji gledališki se-zoni nihče manjkati kot abonent.

V parterju in na galeriji čaka še nekaj prvovrstnih sedežev na nove abonente.

Nova arheološka okritja pri Rečici

stu. Izvršen je prekop trinajst metrov proti središču, kjer bi moral biti grob. Na tem mestu se je kopalo 2 m globoko v ilovico in živo zemljo. Že na prehodu med gornjo plastjo in prstjo, pripeljano očigledno iz sosednega gozda, so se pojavili prvi ostanki lončevine, deli žgane, črne posode, na kateri se vidijo jasni znaki lončarskega kolovrata. Našli so črepinje več posod. Oglje in pa večje količine pepela so dali slutiti žaro, kjer je bil shranjen pepel mrliča s predmeti

Razen prekopane je na tem kraju še ena gomila. Malo večja je, bila pa je pred kakimi 35 leti preiskana. Prof. Perko iz Gradca, ki je tod iskal premog in arheološko zanimivosti, jo je dal prekopati. Našel je pa le ostanke posod, vse ostalo je bilo že izropano. **B. Grlica**

o. Ljubljana obišče našo severno mejo. Društvo prijateljev Slov. goric v Ljubljani priredi dne 2. oktobra izlet s posebnim vlakom v Ljutomer.

c **Celjski drobiž.** Umrila je 65 letna posestnica Navratil Marija na Kr. Petra c. 11. Delavca Polaka Leona iz Petrovč je povozil neznan motociklist in mu prebil levo koleno. — Hlapca Medveščka Ant. iz Poljč pri Braslovčah je pri Kamenčah napadel sin nekega posest. izpod Vrha in ga poškodoval po glavi. — Ležek Simon iz Gabr se je pri delu tako udaril po desni nogi, da si jo je zlomil. — Jezernik Franca je v Žalcu brcnil konj po ustih in mu zbil zob.

ii. **Triletni otrok** je v Koprivnici zaradi materine nepazljivosti popil nekaj požirkov ocatne kisline. Dete je v velikih bolečinah umrlo.

Razgovor z ribniškimi kamnolomci

Iz pripovedovanja sem opazil predvsem dve stvari: bedno življenje kamnolomskih delavcev in malih kmetov ter izredno ljubezen do domače grude. Zaradi izredno nizkih mezd ter slabih delovnih pogojev so stopili začetkom avgusta kamnolomski delavci, okoli 280 po številu, v stavko. To so po ogromni večini domačini in družinski očetje. Dejstvo, zaradi katerega sem ta svoj razgovor objavil pa je, da so mi delavci pripovedovali tudi o nekem nabiranju kamnolomskih delavcev za Nemčijo. Kako sem pozneje izvedel je podjetje Gersheimwerke Gumern pri Beljaku ponujalo zaposlitev večjega števila delavcev po zelo ugodnimi pogoji. Delavci, s kateri

mi sem se razgovarjal, so mi o tem po-
vedali sledeče: Na ponudbo nemškega
podjetja se nas je priglasilo za v Nem-
čijo nad 60 delavcev. Pozneje pa smo
vsi brez izjeme svoj pristanek preklicali,
ker mi naše države v sedanjih težkih
trenotkih nočemo zapustiti, a od nje za-
htevamo, da nam omogoči dostojno živ-
ljenje doma. Ali ni to višek ljubezni do
domače grude in države? In takemu ljud-
stvu se posveča tako malo pozornje! Da-
te, zdramite se vsi, ki se zavedate ne-
varnosti, ki nam preti ter pomagajte ti-
stim, od katerih boste imeli koristi. Kajti
če kdo ob praznem želodcu odkloni kru-
samo zato, ker se mu ta kruh nudi v tu-
jini, tak človek bo še vse bolj branil in
cenil svojo grudo, ko se mu bo nudil na
domačih tleh zadosten zaslužek. Zato je
v interesu vsega zavednega naroda in
oblastev, da se čimprej spor likvidira in
to na tak način, da bo našemu obmejn-
mu delavcu zasigurano človeka dostojno
življenje. mi.

Kmetsko-mladinski praznik v proslavo 20-letnice Jugoslavije

Združena dolenska Društva kmetiskih fantov in deklet so priredila v nedeljo v Trebnjem uspešno proslavo 20letnice osvobodjenja, ki se je udeležila velika množica mladine in kmetskega ljudstva. Skozi svečano okrašeno Trebnje se je pomikala pestra in lepo formirana povorka, v kateri so korakali kosci, grabljice ter članstvo z društvenimi prapori, za njimi pa dolga vrsta okrašenih voz, ki so predstavljali razna kmetška dela in alegorične skupine. Na prostranem prostoru Grmeka je bilo nato slavnostno zborovanje, na katerem so govorili zastopniki kmetsko-mladinskega gibanja gg. Ivan Kronovšek, Ivan Nemec, Milan Majcen in Joža Danev. V svojih govorih so povdarjali pomen lastne in svobodne narodne države ter osvobodjenja. Kmetška mladina bo znala to veliko pridobitev braniti v najkritičnejših časih ter bo stori vse, da očuva našo zemljo, ki je osnova, na kateri vse počiva. Slavnostno zborovanje je zaključila državna himna in pesem »Hej Slovani«, ki jo je v zboru pevska množica.

Problem regulacije Sotle

Sotla je obmejna reka, ki prav z prav nima pravega gospodarja. V dobrih suše ali zmanjšanja padavin je neznatna, posebno v zgornjem in srednjem teku. Ob času deževja pa postane zelo nevarna sila. Nekolikokrat na leto prestopi bregove ter poplavi zemljo daleč naokrog, uničujoče seti in rast. Regulacija je nujno potrebna. Zanimivo je, da se je z regulacijo Sotle bavila že rajna Avstro-Ogrska in da imamo iz predvojnih časov več načrtov, od katerih je bil marsikateri že „tik pred uresničenjem“. Ovir napredku odnosno regulaciji je „obmejnost“ te čudne vode. Kdo bi nam bil reguliral reko, Avstrija ali Madžarska? In danes, t. j. že vso povojno dobo, stojimo pred podobnim sličnim vprašanjem. Kdo? Ali Slovenija ali Hrvaška? Poleg vsega drugega pa nihče na pokrajini, gospodarsko zainteresiran. Problem regulacije Sotle pa je kljub temu važno občešlovensko gospodarsko in socialno vprašanje, s čim zadeva s svojo širino velik del slovenske domovine.

Vsak je svoje sreče kovač!

Cela srečka stane Din 200.-, polovica Din 100.- in četrtinka Din 50.-

v Novem Mestu 471 in v Ptuj 491. Na
zasebnih gimnazijah je vpisanih 105
učencev in učenk.

o. **Trojčke je rodila** žena posestnika F. Novaka v Rečici pri Savinju.

Vsi so živi in zdravi.

Maribor**Nuine potrebe tržnega urada****STEVILO TRŽNIH NADZORNIKOV SE MORA PDVOJITI. — PREDLOG ZA HIGIJSKI LABORATORIJ**

Mariborski tržni urad je neoblegeno de-
te, za katerega se vse premalo brigamo.
Če pomislimo, kako delikatno nalogo
opravlja ta urad, se moramo zamisliti,
kako je mogoče le petim ljudem pregle-
dati vse živila in kontrolirati sleherni
dan vsa na trg uvoženo blago, poleg tega
da imajo na ramah še dvakrat tedensko
sejme, katerih sta se do pred kratkim
udeleževala dva nadzornika, zadnji čas
pa zaradi pomanjkanja osebja le še eden.
Poglavje zase je kontrola mleka, na ka-
tero se še povrnemo.

Ako primerjamo naše tržno nadzor-
stvo z Ljubljano, dobimo porazno sliko.
Ljubljana ima 20 tržnih nadzornikov, pri
nas pa jih je le pet. Potem se pač ne
smemo čuditi pritožbam, kako nehi-
gijsko se prodajajo na trgu gotove stva-
ri, posebno mleko in mlečni izdelki. Šte-
vilo mariborskih tržnih nadzornikov se
mora vsaj podvojiti!

Od časa do časa je pri uvozu v mesto

tudi kontrola mleka. Sumljivo mleko trž-
ni nadzorniki zaplenijo in ga pošljejo v
Ljubljano na pregled. To je velika zamu-
da časa, poleg tega so pa tudi stroški
precejšnji. Ali res ne bi mogli Maribor-
čani priti do lastnega laboratorija? Saj
ne gre za milijonske zneske in bi zado-
stovalo le nekaj desetstisočev. Zdravstve-
ni dom ima sicer potrebne aparate, ki
določajo kakovost mleka z ozirom na
tolščo in nesnago, ne morejo pa dognati
klike vode je v mleku. Za to je potreben
kemik, ki bi si ga prav tako lahko »na-
bavili«. To je že nujna potreba, ne morda
vzdihovanje po komodnosti, kot bi si
morda kdo napačno tolmačil. Najlejša
rešitev bi bila pač ustanovitev mlekar-
ske zadruge, do katere smo pa tako dale-
č, da nanjo niti misliti ne smemo. Sto-
rimo pa vsaj to, kar moremo: nastavimo
zadostno število tržnih nadzornikov in
pobrigajmo se za svoj laboratorij!

Kriza v Nabavljalni zadrugi ublažena**KOMAJ SPREMENJENA PRAVILA SE BODO SPET SPREMENILA — KOPICA NOVIH ODSEKOV.**

V Narodnem domu je bil sestanek de-
legatov Nabavljalne zadruge državnih
uslužbencev v Mariboru. Zborovanje je
vodil višji sodni svetnik g. dr. Senjor.
Na delegatskem zboru so razpravljali o
perečih vprašanjih tukajšnje Nabavljalne
zadruge. Ustanovili so več odsekov, in
sicer za vprašanje posestva na Meliskem
hribu, odsek za proučevanje cen, odsek
za podružnice, propagandni in bilančni

odsek. Zelo važen je novoustanovljeni
odsek za spremembo pravil. Znano je,
da so bila nova pravila Nabavljalne za-
druge šele nedavno sprejeta, vendar pa
se je pokazalo, da bo treba pravila zopet
spremeniti. Sicer pa je bilo na zborova-
nju videti, da se je ublažila nedavna tež-
ka in poostrena atmosfera, ki je vladala
v zadrugi.

**Gospa Maistrova na mrtvaškem
odru**

Včeraj ob pol drugi uri popoldan
so z ljubljanskim avtofurgonom pre-
peljali truplo gospe Maistrove v Ma-
ribor in ga v kapelici na mestnem po-
kopališču položili na mrtvaški oder.
Zemskim ostankom blage pokojnice so
se takoj po prihodu avtomobila po-
klonili številni njeni prijatelji in prija-
teljice, društveni sodelavci in sodelav-
ke. Mnogi venci so dokaz velike pri-
ljubljenosti prerano umrle gospe, za
katero bo ostala v mariborskem jav-
nem življenju velika vrzel. Med prvi-
mi so položili vence k krsti Slovensko
žensko društvo v Mariboru, Francoski
krožek, Društvo za zdravstveno za-
ščito dece in mladine in celo popoldne
so prinašala še druga društva v ka-
pelico vence in cvelje. Pokopališčna
kapelica je bila do mraka polna pokoj-
ničnih častilcev in častilk, ki objo-
kujejo nenadomestljivo izgubo v na-
šem društvenem življenju. Pogreb ge.
Maistrove bo danes ob 5. uri popodne.

**Ponesrečen napad na Narodni
dom pred 30 leti**

Septembrski dogodki 1908 v Ljub-
ljani so močno odjeknili tudi v Ma-
riboru. Napeto stanje se je še stopnje-
valo. V mestu je postalo nenavadno
živahno na obeh straneh. Narodno za-
vedni Slovenci so bili pripravljeni na
vse ter so budno stali na straži. Ma-
riborski »jahnovci« pa so med tem
organizirali cel napad na slovensko
narodno posest. Načrt je bil pred
vsem namenjen demoliranju Narod-
nega doma, ki je bil takrat Slovincem
nasprotni stranki največji trn v oči.
Tik pred napadom in upoštevanjem
Narodnega doma je bil načrt razkri-
kan po čudnem naključju. Neki zave-
den Slovenec mu je prišel na sled v
»jahnovski« gostilni v Vetrinjski uli-
ci. Uspelo mu je, da je še pravočasno
dosegel pred napadalci ND, kjer pa
razen g. Zafošnika ni bilo nikogar. V
naglici sta premočila položaj ter še
pravočasno zaklenila glavni vhod v
ND. »Jahnovci« so med tem že pričeli
napadati na vrata. En sam strel, ki je

takrat padel, pa jih je preplašil, ker
so računali, da je ND močno zastra-
žen. Ko so razbili nekaj šip, so jadrno
odkurili. Svojo moč so hoteli poka-
zati drugod, tako na pisarni dr. Pipu-
ša, a jim ni uspelo. Razen razgrajanja
niso dosegli ničesar, pač pa so do dna
pokazali svojo »jahnovsko kulturo«, ki
je deset let nato zatonila.

**Zborovanje Društva jug.
akademikov**

V soboto je bil v Narodnem domu
občni zbor jug. akademikov, ki ga je vo-
dil predsednik g. France Bajt. Iz nje-
govega poročila je bila razvidna velika
narodnoobrambna delavnost društva. Po-
sebnost močan odmev v javnosti je našel
ciklus narodnoobrambnih predavanj, ki
so odlično uspela. Tudi ostala poročila
so bila soglasno sprejeta. Izvoljen je bil
nov odbor. Predsedniško mesto je obdr-
žal g. France Bajt, cand. iur., podpred-
sednika sta Kadunc Slavko in Rakuša
Rado, tajnik Preis Franci, tajnik II. De-
kleva Marica, blagajnik Zinauer Branko,
drugi blagajnik Jelka Furlan in več od-
borikov. Izvoljena sta bila tudi nova re-
vizorja in pa častno razsodišče. V novem
poslovnem letu bo društvo nadaljevalo z
narodnoobrambnim delom in mu želimo
mnogo uspehov.

m. Premestitve in napredovanja. Za
viš. svetnika pri mariborskem okrajnem
glavarstvu je napredoval v 4-II. skupino
dr. Ivo Zorjan. — V prosvetnem minist.
je postavljen za prosvetnega referenta
za srednje šole Kos Josip, učitelj me-
ščanske šole v Mariboru. Dosedanji učitel-
ji II. deške mešč. šole v Mariboru Kos
Alfred je postavljen za upravitelja mešč.
šole v Gor. Radgoni.

m. Policijska vest. Na mesto v Ljub-
ljano premeščenega nadkomisarja g.
Stanka Kosa pride k mariborski poli-
ciji višji policijski svetnik g. Karl Pe-
stevšek iz Ljubljane.

m. Novo sokolsko društvo Maribor
IV. v Kamnici, ki ima že 80 članov in
članice, ima v nedeljo 25. t. m. svoj
prvi javni nastop, katerega se udele-
žijo vsa mariborska in okoliška so-
kolska društva.

m. Zalna seja Slov. ženskega dru-
štva v Mariboru je bila včeraj zvečer
v pzočastitev spomina pokojne pred-
sednice gospe Marije Maistrove. Na tej
seji so sklenili pobirati prostovoljne
prispevke v poseben sklad za podpi-
ranje revne dece. S tem se je mari-
borsko narodno žensstvo pač najlepše
poklonilo spominu svoje nenadomest-
ljive predsednice.

m. Društvo zasebnih in avtonomnih
nameščencev v Mariboru ima zdaj svo-
je tajništvo v Sodni ulici 9, tretje nad-
stropje. Tam dobijo člani, pa tudi
ostali zasebni nameščenci vsak dan od
8. do 12. in od 15. do 18. ure informa-
cije, ne samo v stanovsko organiza-
cijskih zadevah, ampak tudi glede po-
sameznih določb socialne zakonodaje,
kolikor gre za zasebne nameščence.

Tajniške posle je prevzel Vladimir
Kravos, tajnik NSZ v Mariboru.

m. Na Tezno je premeščen k tamkajšnji
orožniški postaji narednik g. Alojz Matia-
šič iz Novega Sada.

m. Pobreška občina potrebuje telefon.
Dočim imajo že vse večje okoliške obče-
ne telefon, ga Pobrežje nima. Ker pre-
ureja občina sedaj novo poslopje za svo-
je urade, bi bilo umestno, da uvede tudi
telefon, ki je pri poslovanju nujno potre-
ben.

m. Trije mladi begunci iz Gradca so
prekoračili našo mejo pri St. Ilju, ker
bi morali 1. oktobra nastopiti vojaško
službo.

m. Nesreča župnikovega hlapca. V ma-
riborsko bolnišnico so včeraj pripeljali
81 letnega župnikovega hlapca Josipa
Nunčiča. Starček je pomagal nalagati dr-
va in je pri tem padel z voza. Zlomil si je
več reber na levi strani.

m. Mesto v otroke zavozila v jarek.
Ko se je 27 letna poljska delavka Angela
Čelofiga iz Brezule pri Račah peljala s
kolesom po strmini skozi Orehovo vas,
se ji je nasproti pripodila skupina otrok.
Ker se je kolesarka bala, da bi koga po-
vozila, je zavozila v obcestni jarek in tam
nezavestna obležala. Čelofiga ima počeno
lobanjo, prebito nosno in desno očesno
kost, tako da so njene poškodbe zelo ne-
varne. Ponesrečenka se zdravi v mari-
borski bolnišnici.

m. Razvanje ima svoj rešilni avto.
Nedavno je kupila gasilska četa v Raz-
vanju lep Buic-avtomobil in ga prede-
lala v rešilni voz. Razvanjski gasilski
voz je doslej prepeljal v bolnišnico že
30 oseb.

m. Urarji v boju s šušmarstvom. Na
včerajšnjem sestanku Združenja urarjev
v bivši mariborski oblasti so urarji od-
ločno protestirali proti šušmarstvu, ki se
tudi v njihovi stroki vedno bolj razvija.
Drastičen primer šušmarstva je neki šo-
štanski specerijski trgovec, ki po celi
banovini protizakonito prodaja ure in
zlahtne kovine pod ceno in celo na ob-
roke. Mariborski urarji so podvzeli vse
potrebne ukrepe, da se šušmarstvo zat-
re.

Od doma je ušla. Ivana Barulič, žena
delavca s kor. kolodvora je prijavila
policiji, da je odšla že 16. t. m. od
doma njena 16-letna hči Vekoslava.
Zadnji čas je bila zaposlena v neki
mehanični tkalnici v Nasipni ulici, je
pa tam ukradla 30 m belega platna
zaradi česar je bila odpuščena.

* Klopotci pojejo in vabijo... na izlet
v krasne, sončne, vinorodne Slovenske
gorice, ki ga prireja Putnik z udobnim
avtobusom v nedeljo, dne 25. septembra.
Cena le Din 50.—. Prijavite se takoj za
užitka poln izlet pri »Putniku«, Maribor.

Kino

Grajski kino. Vključno četrtka senza-
cionalni vefilm. Vsi proti enemu z Sy-
lvia Sidney. Pride? Gospodarji viharja.

Kino Union. Danes izborna in vesela
francoska ljubezenska komedija »Neapelj
v plamenu poljubov« s Tinom Rossi.

Kultura**Kulturna in politična zgodovina Slovencev**

V zbirki »Akademska biblioteka«, ki
se ponaša z deli imenitnih slovenskih pi-
sateljev, sta pravkar izšla dva zvezka
Priateljevega življenjskega dela »Kul-
turna in politična zgodovina Slovencev
1848—1895«, v ureditvi dr. Antona Oevir-
ka. Slovenci smo v zadnjih letih dobili
lepo število znamenitih knjig, ki so de-
jansko dvignile ugled naše kulture doma
in v svetu; prav to Priateljevo delo pa,
ki nam hoče strnjeno podati vse za raz-
voj Slovencev v drugi polovici pretek-
lega stoletja pomembne dogodke, je v
zamislji in mojstrski izvedbi našega žal
prezgodaj umrlega slovitega kulturnega
in slovstvenega zgodovinarja takšna
vrednota, da moramo nanj opozoriti s
posebnim poudarkom.

To orjaško delo bo podalo v celoti ob-
dobje tvornega konservatizma Staroslo-
vencev od l. 1848.—1860. (ti dve knjigi
sta pravkar izšli), na obdobje okorelega
konservatizma od l. 1860.—1868. (v dveh
knjigah, ki izideta še letos); v prihod-
njem letu smemo pričakovati zaključek
dela (Mladostlovinci od 1868.—1895.) v
treh ali štirih knjigah. Že po zunanji ob-

sežnosti smemo soditi, in prvi dve knjigi
nam to potrjuje, da gre tu ne le za su-
hoparno naštevaje dogodkov, marveč
za delo, ki podaja skrbno nabrano gra-
divo v kolikor mogoče popolni obliki, kri-
tično predelano in bistro tolmačeno.

Odveč je danes hvaliti Ivana Priate-
lja, saj je njegovo ime postalo že pojem;
njegov prikupen in lahkoten način pisa-
nja osvaja čitatelja zlasti zato, ker na-
zorno podaja tudi najtežje gradivo —
ker skratka razodeva znanstvenika širo-
kega formata, ki je v svojih sodbah stva-
ren in nepristranski, obenem pa elegan-
ten pisatelj. Prijatelj postavi dobo tvor-
nega konservatizma najprej v sijajno za-
jet avstrijski politični okvir, nato opisuje
slovenske kulturno-politične zahteve in
pridobitve v tem obdobju; prav posebno
zanimiv pa postane v 3. poglavju, ko po-
drobno opisuje slovensko gospodarsko,
družbeno in kulturno življenje v stano-
vih, društvih in zavodih med 1848. in
1858. letom. Pomembna študija zase je
4. poglavje z naslovom »Slovensko ča-
sopisje v obdobju med 1848 in 1858. —
Vsa svoja izvajanja pa je strnil v po-

glavju o duševnem obrazu generacije
Staroslovencev, ki mu sledi še ekserpt
posebej objavljene knjige o borbi za in-
dividualnost slovenskega književnega je-
zika. Urednik je pristavil nekaj kratkih
opomb in v uvodu podal ogrodi celot-
nega dela.

Priateljevo delo zasluži častno mesto
v sleherni slovenski knjižnici. S. Š.

k. Za staro pravdo. Gasilska četa v
Planini pri Sevnici je izdala te dni ljud-
sko igro »Za staro pravdo«, ki jo je na-
pisala slovensko-nemška pisateljica Ana
Wambrechtsamerjeva. Rojena v Plani-
ni, je bila Wambrechtsamerjeva po oče-
tu Nemka, po materi pa Slovenka. Pi-
sala je v obeh jezikih. Najbolj se je uve-
ljavila z velikim romanom »Danes grofi
celjski in nikoli več«. Roman je napisala
v nemščini, a izide v doglednem času
tudi v slovenskem prevodu.

k. Ban Jelačić. Stjepan Gorupić je iz-
dal pri Društvu sv. Hieromina v Zagre-
bu 88 strani obsegajoči življenjepis ve-
likega hrvatskega bana Jelačića. Knji-
ca je opremljena tudi z ilustracijami.

k. Kalnova razstava v Ljubljani. Mla-
di slovenski kipar Boris Kalin, ki je vzbudil
s svojimi deli veliko zanimanje tudi
ob priliki letošnje reprezentativne raz-

stave v Mariboru, je priredil sedaj v
Ljubljani prvo svojo kolektivno razsta-
vo. Otvoril jo je včeraj predsednik Dru-
štva neodvisnih likovnih umetnikov Ni-
kolaj Pirnat. Odprta bo do 3. oktobra.

k. Slovensko gledališče v Sarajevu.
Slovensko društvo »Cankar« v Sarajevu
ima dramski odsek, ki prireja redno gle-
dališke predstave, katere ne obiskujejo
samo sarajevski Slovenci, ampak tudi
Hrvati in Srbi. Odsek je že izdelal na-
črt tudi za sezono 1938-39.

k. V Londonu je izšla knjiga o franco-
skem raziskovalcu severnih krajev Jeana
sopisje v obdobju med 1848. in 1858. —
quoi Pas?« pri Islandiji potopil.

k. B. Shaw je svoječasno dal dovolje-
nje za filmanje »Pygmaliona«. Film bodo
v kratkem predvajali v Londonu. Zda-
je dal dovoljenje tudi za filmanje »Ce-
zarja in Kleopatre« ter »Hudičevega
učenca«. Tudi stari Shaw, ki je bil ved-
no nasproten filmu, se je moral prilago-
diti novim razmeram.

k. Faradayovo združenje, najvažnejše
društvo, ki se bavi z vprašanji med fizi-
ko in kemijo, je imelo v Oxfordu redni
letni sestanek. Udeležili so se ga stro-
kovnjaki z vsega sveta. Govorili so o
vplivu ultraviolettih žarkov na različne
snovi.

Sport

„Maribor“ protestira

Kakor smo izvedeli, je vložil Maribor na naslov LNP protest proti verifikaciji juniorske prvenstvene tekme Železničar-Maribor, ki se je odigrala dne 11. t. m. in se končala z zmago Železničarjev v razmerju 7:2 (4:0). Maribor navaja v utemeljitvi, da je Železničar postavil več igralcev prvega moštva, ki so po starosti sicer juniorji, a so izgubili pravo tekmovalno v juniorskih prvenstvenih tekmah v smislu § 8. Pravilnika o prv. tekmah podmladka, ki se glasi: »Igralec, ki je trikrat nastopil v prvenstveni tekmi za prvo moštvo, ne more več igrati prvenstvenih tekem v podmladku«.

Prvenstveni spored

V nedeljo, dne 25. t. m., se nadaljuje prvenstvo, v mariborskem okrožju so na sporedu sledeče tekme:

I. razred: Maribor-Slavija, Železničar-Mura, ČŠK-Rapid.

II. razred: Lendava-Drava, Ptuj-Gradjanski. Razen tega bodo še tekmovali Maribor-Slavija (rez.) ter Železničar-Rapid (jun.).

PRIZNANJE NAŠIM MUŠKETIRJEM.

Z odlokom ministra za telesno vzgojo naroda od 7. t. m. so pritegnjeni k sodelovanju pri delu in nadzorovanju v nedeljskih tečajih za obvezno telesno vzgojo naši teniški igralci Kukuljevič Franjo, Mitič Dragutin, Palada Josip in Punčec Franjo.

MEDNARODNI REZULTATI:

Dublin: Irska-Švica 4:0 (3:0).

Oslo: Norveška-Danska 1:1.

Luksemburg: Luksemburg-Švica B 2:1.

s. Na Masarykovem stadionu v Pragi bo v nedeljo lahkoatletski dvboj Češko-slovaška-Jugoslavija, ako ne bo radi političnega položaja odgođen.

s. Mednarodno tekmovanje kolesarjev se je vršilo preteklo nedeljo kot edina športna prireditev v Pragi. Sodelovala sta tudi jugoslovana Lavrih in Drlijačič. V dirki na 40 krogov po 240 m je Lavrih skoraj do kraja vodil, končno pa je moral radi padca odstopiti. Radi enake smole je došel v glavnem tekmovanju Drlijačič kot četrti na cilj, čeprav je bil prej vedno na drugem mestu. Že itak poškodovani Lavrih je v tekmi ponovno padel, tako, da so ga morali prepeljati v bolnico.

s. Tenis. Naša damska prvakinja Hela Kovač je na mednarodnem turnirju v Meranu izgubila proti Danki Sperling prvi set s 6:0, v drugem setu pa je pri rezultatu 1:0 igro predala in takoj odpotovala v Zagreb, od tod pa v Solun, kjer bo tekmovala za prvenstvo. Tega turnirja se bodo še udeležili gdč. Florian in Sernec v damski, Mitič in Radovanović v moški konkurenci. Ostali rezultati iz Merana: Palmieri-Menzel 3:6, 6:4, 6:0!, Cejnar je premagal Kho Sin Kia s 7:2, 7:5, a Bouskus Bawarowskega s 6:4, 2:6, 6:0. Gabo-

ry-Ellmer 6:3, 3:6, 6:4. Cejnar si je z zmago nad Szigetijem (Madj.) 9:7, 8:6, 6:2, osvojil prvenstvo turnirja, v damskem singlu je zmagala v finalu Sperling nad Nemko Horn 6:1, 6:2; prvenstvo moških parov sta dobila Taroni-Quintavalle (Italija). — Menzel je izjavil, da ne bo več igral za ČSR, češ, da se ne smatra več češkoslovaškim državljanom. — Palada bo danes odpotoval v Južno Ameriko.

s. Žensko evropsko prvenstvo v lahki atletiki se je vršilo v nedeljo na Dunaju. Zmagaja je Nemčija s 96 točkami pred Poljsko in Nizozemsko. Poljakinja Walešiewicz je v odločilni formi, zmagala je na 100 m v času 11.9 in na 200 m v času 23.8. Nemka Ratjen je v skoku v višino z 1.70 m postavila nov svetovni

rekord, Testoni (Italija) pa je na 80 m z zaprekami izenačila z 11.6 svetovni rekord. Naše atletinje niso sodelovale, ker jim je bilo to radi slabih letošnjih rezultatov zabranjeno.

s. Meddržavna tekma Poljska-Jugoslavija se bo vršila v nedeljo na stadionu Legije v Varšavi. Radi te tekme bodo ligaši doma počivali. Naša postava: Glaser, Hügl, Matošić, Lechner, Jazbinšek, Kokotović, Šipoš, Lešnik, Wölfl, Antolković, Wölker. Ta tekma je 11. srečanje s Poljaki, doslej smo 5 tekem dobili, 5 pa izgubili; razlika golov je 26:27 za Poljake.

s. Celjski sport. V nedeljo bo na igrišču pri Skalni kleti prvenstvena podzvezna tekma med SK Atletikom in Celjem.

Gospodarstvo

Izvoz jabolk v zastoju

PRIZAD DOLOČIL NOVE CENE — 1000 VAGONOV JABOLK SE NEPRODANIH.

Na pesniškem in šentiljskem kolodvoru je nastopilo mrtvilo. Mrzlična delavnost nakladanja našega sadja je prenehala, prenehal je tudi izvoz naših jabolk. Že več dni niso naši izvozniki odposlali sadja preko meje. Nemški izvozniki so se za nekaj časa preskrbeli z našimi jabolki, saj smo doslej iz dravske in savske banovine izvozili 1200 vagonov sadja. Naš izvoz sadja je v zastoju in je med glavnimi vzroki gotovo sprememba cene. S 25. septembrom je Prizad uvedel in določil nove cene našim jabolkom. Tako bodo od tega dne dalje naši izvozniki smeli prodajati prvovrstna jabolka, to je zlato parmeno in reneto po 30 mark, gospodarska jabolka po 20 mark, industrijska jabolka pa po 12

mark za 100 kg franko nemško-češko-slovaška meja. 3 marke ceneje pa franko nemško-jugoslovanska ali nemško-madžarska meja. Prizad je z okrožnico obvestil vse naše izvoznike, da bodo odslej smeli izvažati prvovrstna in namizna jabolka v zabojih, jabolka v razsutem stanju pa le za gospodarske in industrijske svrhe. Po Prizadu določene nove izvozne cene bodo povzročile padec cen jabolkam tudi na domačem trgu. Naši izvozniki se boje, da bo tudi letos mnogo naših jabolk neprodanih, ker imamo sedaj še okoli 1000 vagonov jabolk za izvoz, povpraševanje po naših jabolkih pa je vedno slabše. Ali je skrb naših sadnih izvoznikov upravičena, bo pokazal čas po 25. septembru.

Državni dohodki

Službena statistika kaže, da so se državni dohodki v juliju povečali in so znašali 942.5 milijonov dinarjev (za 44.5 milijonov din večji ko v juniju). Dohodki neposrednih davkov so znašali 187.7 milijonov dinarjev, trošarina 95.3 milijone din, takse 102 milij. din, carine 84.9 milij. din in monopoli 183.3 milijone dinarjev. Prav tako so porasli tudi dohodki državnih podjetij in ustanov. Dohodki državnih železnic so se julija povečali za 31 milijonov na 201.3 milijone din, dohodki rudnikov so znašali 28.7 milij. din, pošta, telefon in brzojav 49.3 milijone din, dočim so dohodki državnih gozdnih podjetij padli za 2.5 milij. din na 9.4 milij. din. Na splošno se državni dohodki letos znatno večajo. Značilno je, da so državni dohodki v marcu in maju t. l. presegali milijardo din in to v enem samem mesecu, kar se doslej še nikoli ni zgodilo, razen v zadnjih petih mesecih prejšnjega leta. Z ozirom na dosednji razvoj državnih financ in na povoljno žetev lahko pričakujemo, da se bodo državni dohod-

ki v prihodnjih mesecih še bolj dvignili.

Hmeljsko tržišče

ŽALEC, 21. septembra. Položaj na hmeljskem tržišču v Savinjski dolini je čedalje trdnjši. Zanimanje za letošnji pridelek je še nadalje zelo veliko ter se z veliko intenzivnostjo išče prvovrstno blago, dasi presoja blaga ni več tako stroga kot je bila v začetku kupcij. Do veljave prihaja sedaj tudi že srednje in celo slabše blago, seveda za nekoliko nižjo ceno. Cene imajo prej ko slej tendenco porasta ter se plačuje sedaj blago od 26 do 27.50 din za kg. Splošno se računa, da je sedaj prodanega že nad 80% letošnjega pridelka. Hmeljarji upajo, da se bo proti koncu cene še nekoliko popravila, pa so zato nekateri, ki imajo na zalogi še lepo blago, nekoliko rezervirani.

2000 km modernih cest

Na mednarodnem kongresu za ceste v Monakovem je nemški generalni inspektor sprejel tudi vodjo jugoslovanske delegacije predsednika Društva za ceste g.

dr. Vrhunca. Ob tej priliki je imel dr. Vrhunec daljši referat o jugoslovanskih načrtih za gradnjo novih cest ter o jugoslovansko-nemškem sodelovanju pri izvedbi tega načrta. Po navedbi referenta bo Jugoslavija zgradila v teku nekaj let nad 2000 km novih cest. Izvedba tega načrta je za Jugoslavijo velike važnosti, saj kot turistična država nujno potrebujemo zlasti dobre in trdne ceste. Cestna mreža mora biti vezana v prvi vrsti na nemške glavne dohodne žile. Iz tega načrta je razvidno, da se bo naša gradnja cest opirala zlasti na nemško sodelovanje ter je bila tako Italija, ki je tudi po svojih velikih tvrdkah reflektirala na tozadevno sodelovanje, več ali manj izločena.

g. Sejmi 22. septembra: Dobrna, Turnišče, Škocijan in Šmihel-Stopiče.

g. Železniška mednarodna konferenca, ki bi morala pričeti danes na Bledu, je bila odpovedana, ker so delegati ČSR odpovedali svoje sodelovanje. Konferenca je bila preložena na nedoločen čas.

g. Narodna banka je obvestila vse denarne zavode, da bo odslej pobirala pri prodaji deviz 2.5% provizijo. Za ta posel doslej NB ni računala nobenih stroškov.

g. Na beograjski in ostalih borzih v naši državi se je položaj v zadnjih dneh nekoliko izboljšal, četudi je bilo povpraševanje prav majhno. Skoraj nikjer ni prišlo do večjih zaključkov.

g. Znatna ležišča železa so odkrili angleški inženjerji v okolici Jajca in Bugojine v Bosni. Ruda vsebuje tudi znatne količine zlata in bakra.

g. Veliko skladišče za vino namerava zgraditi v Splitu neka izvozna družba. Skladišče bi ne služilo le za vskladiščenje, ampak zlasti za tipiziranje vina.

g. Trgovinska pogajanja z Belgijo se bodo pričela sredi oktobra v Beogradu. Pri pogajanjih nameravajo najti še nekatere olajšave za medsebojne trgovinske odnose, ki naj bi pospešile naš izvoz v Belgijo.

g. Zavarovanje je mogoče sklepati odslej v Nemčiji samo v domači valuti. Zavarovanja, sklenjena v tuji valuti, se morajo pretvoriti v domačo valuto.

g. Prejeli smo novo številko »Naših goric«, glasila Vinarskega društva v Mariboru.

g. Žetev v Italiji. Statistika kaže, da je letošnji pridelek pšenice v Italiji 80 milijonov stotov, kar nikakor ne zadošča potrebam italijanskih prebivalcev. Kljub temu pa bo italijanski uvoz pšenice manjši.

g. Carinska unija Japonske in Mandžurije. Da bi imela Japonska popolno kontrolo prometa Mandžurije s tujino, bo uvedla z njo in z onimi deli Kitajske, ki so pod njeno oblastjo, carinsko unijo.

g. Jugoslovanski izvoz lesa. V prvih sedmih mesecih smo izvozili skupno 543.260 ton lesa v vrednosti 477.1 milijonov dinarjev. Lani je bil v istem času izvoz večji, in sicer je znašal 721.289 ton za 667 milijonov dinarjev.

KRALJICA MARIJA ROMUNSKA:

Žgodbina mojega življenja

Papanovo mršenje je postalo hudourno — takrat se ni bilo »entente cordiale« (srčne zveze) med Anglijo in Francijo — in vihar njegove notranjosti bi se bil gotovo razdivjal nad neokusno glavo nesrečne ženske, ako ne bi bilo zraven mame, ki je to preprečila s tem, da je papana hitro potegnila za seboj, medtem ko je prej še humoristično pohvalila mademoiselle: »Si nouvelle, si symbolique, si patriotique.«

Me smo ostale same, najprej osuple, nato pa ogorčene zaradi razočaranja.

Kakšna prevara! V resnici »pomembna dama«! Me smo pričakovale Boadicejo ali Kleopatru, kraljico Izabelo ali Marijo Stuart, Charlotta Corday ali srčno damo oziroma katero drugo žensko veličino naše domišljije ... toda francosko zastavo! Niti v sanjah. In kako drobne so bile njene noge in kakšni so bili njeni naočniki pod čudno čepico! Napravila je največjo napako: »francoska zastava« ji ni prav nič pristojala.

Ozlovoljene zaradi tega razočaranja smo se končno — seveda ne prostovoljno — podale spat.

Lady Mary Fitzwilliamovo sem enkrat že omenila. Bila je vse življenje mamina najljubša prijateljica in ena izmed »stilih redkih, ki so jo preživele.

Imela je »stisljivega, toda dolgočasnega in naglušnega moža, katerega je navadno pustila doma. Njene tri hčerke Mab, Elsie in Ena so pa bile srčkane bitja. Bile so približno naše starosti.

28

Mab je bila krasotica, Elsie drobna in bledeča deklica s prevelikimi temnimi očmi, Ena pa debelušna plavalaska z modrimi očmi in zelo počasnimi gibi.

Bili so celo zimo naše gostinje v San Antoniu. Z njimi smo preživele lepe dneve.

Naše prijateljice so bile slabotnejše kakor me, močne divjakinje. Bile so, kakor vsi angleški otroci, zelo tovariške in rade so se gibale na prostem. Naše igre so bile živahne in vesele.

Ducky in jaz sve zelo radi plezali po drevesih. Nobeno drevo nama ni bilo previsoko. Splezali sve na vsako in gledali potem z viška doli na »navadne zemljane«.

To veselje do plezanja je rodilo neko posebno igro, ki je postala izvor neizčrpnih telovadnih in zabavnih podvigor. Mab in Elsie ste prevzeli pri tem smešno vlogo opic. Plezali smo potem z njimi za stavo. Kadar smo dosegle najvišje vrhove, smo občutile zares kraljevsko svobodo.

V nekem oddaljenem delu vrta je stala hišica za orodje, ob kateri je rastlo ricinje. Njegove cvete smo uporabljale kot čaše in prirežale tako cele »pojedine«. Pri njih nas je zabavala neka mala kuščarica iz rodu gekov, ki je vedno pritekla, ako smo ji požvižgale. Ujeti se pa ni dala in mi je nekoč, ko sem jo prišla, pustila v roki kos repa, kar ji pa menda ni delalo posebnih preglavic, ker se je kmalu zopet pojavila.

Blaženi časi, ko nam je vse povzročalo še neskaljeno veselje! Ob sobotah smo prirejali velike jahalne izlete v oddaljene dele otoka. Naši cilji so bili Zaliv sv. Pavla, Verdala, Inkvizicijska palača in drugi kraji, katerih imena sem že pozabila. Ob takih prilikah nas

je spremljala mama v kočiji s kakim znancem ali znanko.

Že pripravljanje na te piknike je bilo zabavno, polno gibanja in podviganja. In potem galopiranje, da smo bile bolj podobne divjim indijanskim jezdecem, kakor pa civiliziranim deklicam. Drvele smo druga za drugo po ulicah in cestah in vznemirjale tudi konje mornariških častnikov, mimo katerih smo jahale.

K skupini naših mladih mornariških prijateljev je spadal neki mladi poročnik Allenby. Njegov okrogli obraz se je vedno smehljaj in bil je tudi sicer nenehoma dobre volje. Dasi je bil od nas starejši, se je vživljal popolnoma v naše igre. Bil je tako poln zdravja, da je čisto pozabljal na modrost, izkušnje in obzire. Kadar je bil Allenby z nami, smo se vedno spuščali v pustolovščine, ki so vzbujale pri starejših skrb in bojazen. Njegova navzočnost pri naših izletih pa je bila le malokdaj dovoljena, ker njegova družba ni veljala za »de tout repos«.

Zaradi njegovega okroglega obraza smo mu pravile »polni mesec«.

Moj poseben prijatelj je bil David Beatty, poznejši skagerraški admiral. Izkazal se je že tedaj kot izvrsten jahalec in igralec pola. Zatrjeval je potem vedno, da sem mu prinesla srečo. Naš največji prijatelj, tako rekoč naš Hero, pa je bil Maurice Bourke, poveljnik na očetovi jahti »Surprise«. Kapitan Bourke zasluži, da mu posvetim tudi tu poseben odstavek.

Kako smo ga ljubile! Imel je vse lastnosti, da je mogel postati ideal treh malih deklic, ki so sanjale o junakih.

(Se nadaljuje.)

Kako je nastala sudetska kriza

Naš posebni poročevalec je sestavil historiat razvoja sudetskonemškega vprašanja, ki ga v boljše razumevanje položaja objavljamo.

Praga, septembra.

Da »sudetsko vprašanje« sploh obstoji in da resno ogroža evropski mir, je povedala nemška vlada šele takrat, ko je Avstrija po Berchtesgadenu že ležala na tleh. V tisku in v literaturi so se sicer Sudeti že prej pojavili, toda nemška vlada se ni oglasila niti takrat, ko je Praga v oktobru 1933. razpustila narodno socialistično stranko, nakar je bila takoj ustanovljena »Sudetsko nemška domovinska fronta«, ki na nekakšen zagoneten način ni bila prepovedana. Tako malo se je Hitler menil za sudetsko nemško mučenstvo, da je Čehoslovaki še v začetku leta 1934. ponudil prijateljski pakt po vzorcu poljskega.

Če hočemo napraviti kratek pregled čez vsa pogajanja in spore med Čehi in Nemci, nam ni treba seči daleč nazaj. Dovolj je, da gremo do 18. februarja lanskega leta. Nemci so imeli v Čehoslovaki, kakor je znano, zmerom vse juridične in po večini tudi vse dejanske državljanske pravice. V vladi so sedeli nemški ministri kot zastopniki treh »aktivističnih«, to se pravi za sodelovanje pripravljenih nemških strank: socialistnih demokratov, krščanskih socialistov in »landbundovcev«. S temi strankami je sklenil Hodža 18. februarja 1937. tako imenovani »aktivistični dogovor«.

V tem dogovoru so bile orisane nadaljnje odredbe za uresničenje ustavnega principa o enakopravnosti narodnosti. Da je bilo to sploh potrebno, se bo zdelo čudno le tistemu, ki ne pozna zgodovine čehoslovške republike. Ustava mlade države je predvidevala namreč celo vrsto ustanov, ki so se dale le počasi priklicati v življenje. V Pragi so se opreznost lotili teh del, drugače kakor weimarska država, kjer je marsikateri reformi manjkala prava podlaga in se je to pozneje njenim očetom maščevalo.

Dogovor se je obnesel. Na njegov drugi rojstni dan — 18. februarja 1938., je pisal ministrski predsednik Hodža voditeljem nemških vladnih strank pismo, v katerem je rekel:

»Veseli me, ko vam lahko sporočim, da je podvzela prav te dni vlada nadaljnje korake za nove možnosti delovanja naših manjšin.«

V Hodževem načrtu so bile zlasti predvidene nove samoupravne pravice in proporcionalnost pri delitvi državnih služb. Pismo se je končalo z ugotovitvijo:

»Na teh dveh osnovah, ki bosta morali biti dosledno in sistematično izvedeni, je več izdatnih jamstev za narodnostno pravičnost kakor v katerikoli umetni zgradbi.«

Tako je bil torej napovedan »ključ« za sprejem Nemcev v državne službe.

Tako daleč so prišli v Pragi do 18. februarja 1938. Do tega dne še ni izšla nobena uradna nemška ugotovitev, v kateri bi bilo pisano o manjšinski politiki čehoslovške vlade, ali pa bi bila usoda

»nemških sonarodnjakov« (Volksgermanen) v Čehoslovaki prikazana kot nezgodna. Opazilo se je samo to, da Hitler v svojem govoru januarja 1937. Čehoslovaki ni imenoval med sosedi, s katerimi bi bila Nemčija v prijateljskih odnosih.

Nemški maneuver se je začel 20. februarja 1938. Hitler je imel takrat v državnem zboru govor. Ta govor naj bi bil pojasnilo za dva godoka, katerih zunanje in notranje zveze se je takrat še malo ločilo zavedal: prvič izpremembe v vodstvu nemške oborožene sile in zunanje politike, drugič pa »obiska« avstrijskega zveznega kancelarja Schuschnigga v Berchtesgaden 12. februarja. Tu je naposled Hitler omenil tudi »Nemce onkraj meja«. Dejal je dobesedno takole:

»Samo v dveh državah, ki ležita ob naših mejah je nad 10 milijonov Nemcev. Do leta 1866. so bili še z vsem nemškim narodom združeni v enotni državno-pravni zvezi. Do leta 1918. so se borili v veliki vojni rami ob rami z nemškimi vojniki Reicha. Proti lastni volji so jim mirovne pogodbe preprečile družitev z Reichom. To že samo po sebi dovolj boli. O nečem pa ne sme biti v naših očeh nobenega dvoma. Državna pravna ločitev ne more voditi do narodopolitične ločitve, to se pravi, da splošnih pravic vsake manjšine, ki jih je v ostalem že Wilson vzel za podlago miru, ne sme nihče odrekati Nemcem samo zaradi tega, ker so Nemci. Trajna zavest, da ima ob svoji strani sonarodnjake, ki morajo trpeti zaradi svoje povezanosti s celotnim narodom, njegovo usodo in njegovim svetovnim nazorom, mora biti za veselilo, ki se svoje moči zaveda, nezgodna. Dobro vemo, da je komaj kje v Evropi meja, ki bi vse zadovoljila. Zato pa je tem važnejše, da se narodi ognejo nepotrebnemu mučenju manjšin, da bolečini zaradi politične ločitve ne dodajo še bolečine zaradi narodnostne ločitve. Da je mogoče pri dobri volji najti pot izenačenja, oziroma ublažitve, se je že pokazalo. Kdor pa hoče takšno ublažitev s silo preprečiti, bo nekega dne moral zbuditi silo med drugimi narodi. Dokler je bila Nemčija sama slabotna in brez moči, je morala mirno sprejeti neprestano zasledo-

Radio

Četrtek, 22. septembra.

Ljubljana, 12 Opoldanski koncert. — 18 Orkestrski koncert. — 20 Večerna glasba. — 22 Napovedi, poročila, nočna glasba. — Beograd, 12 Opoldanski koncert. — 18.15 Popoldanski koncert. — 20.30 Simfonični koncert. — 22 Napovedi, poročila, zabavna glasba. — Sofija, 20 Koncert. — Praga, 21.30 Komorna glasba. — Drotowich, 20.15 Simfonični koncert. — Radio Paris, 20.30 Simfonični koncert. — Rim, 21 Cillejeva opera »Arlejinjanka«. — München, 20.10 Leharjeva opereta »Guidutta«. — Varšava, 21.05 Prenos opere iz Rima.

ZAHVALA!

1245

Trgovski samopomoči v Mariboru

izrekam iskreno zahvalo za točno in izdatno izplačilo posmrtnine po mojem umrlem očetu Juršič Andreju.

Ob tej priliki si usojam predvsem trgovcem toplo priporočati, da pristopijo k tej kulantni in humanitarni instituciji, ki nudi posmrtninsko zavarovanje proti nizkim prispevkom.

Makole, dne 20. septembra 1938.

Juršič Andrej jun., s. r.,
trgovec.

vanje Nemcev ob svojih mejah. Toda kakor zna Anglija braniti svoje interese čez vso zemljo, tako bo znala tudi sedanja Nemčija svoje, čeprav so toliko bolj omejeni. In k tem interesom Nemčije spada tudi obramba tistih sonarodnjakov, ki si sami ne morejo zagotoviti ob naših mejah pravic splošno človeške, politične in svetovno nazorske svobode. (Dalje sledi.)

S sodišča

Laž pred sodnim stolom

Med Kamplovimi in Toplakovimi v Grajenščaku pri Ptujju so razprli že od takrat, od kar se držijo njihovi gruntni drug drugega. Za tokrat sta se sprli že precej priletni gospodinjini na omenjenih gruntnih zaradi kur. Hrama sta pretesno drug ob drugem, kure pa nimajo tiste pameti, da bi ostale samo za domačim plotom. Dajali sta se precej krepko čez plo-

tove, kakor je pač to na kmetih navada, kjer je življenje trše. Med drugim je Mičica Toplakova očitala Kamplovi Lizi: »Kaj lažete?« Zadeva se je že nekajkrat obravnavala pred okrajnim sodiščem v Ptujju, kjer pa s sodbo niso bili zadovoljni. Tako sta morali ženski še v Maribor, kjer je danes okrajno sodišče kot prizivno spoznalo Toplak Marijo za krivo ter jo obsodilo zaradi priznanja na milo kazen, in sicer na 120 din denarne kazni ali pa na 2 dni zaporu; pa še to pogojno za dobo enega leta. To se pravi, da se Toplakova najmanj leto dni ne bo smela pripraviti s Kamplovo. Ali zadnje bo težko; saj imata gospodinjini 28. sept. znova neko razpravo zaradi ceste. Tudi takrat bosta prišli v Maribor. Sodbo je razglasil s. o. s. dr. Čemer kot predsednik malega kazenskega senata. Izrecno je naglasil, da je bilo kaznivo že to, da je Toplakova očitala Kamplovi, da laže. Ljudje ne lažejo, ampak govorijo kvečjemu neresnico.

Mali oglasi

Razno

2500 DIN
potrebujete, da zaslužite
1000 din mesečno. Pišite na
»Anos«, Maribor, Orožnova.
91

STRIZENJE 3.—
britje dn 2.— v Mlinski 8.
684

SPREJMEM OTROKA
v vso oskrbo in dobro vzgojo. Žižek Marijeta, Dol. Počehova 21. 1255

ROBAUSOV SUHOR
je dokazano najboljši. 1246

Stanovanje

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vvhodom oddam
z vso oskrbo. Aleksandrova
55, vrata 1. 1240

Oddam lepo
OPREMLJENO SOBO
boljšemu gospodu ali gospodini, z uporabo kopalnice. Koseskega 37, magdalenski okraj. 1263

DVE SOBI IN KUHINJO
pod enim ključem takoj oddam. Magdalenska ul. 34. 1259

Prodaj

OTROŠKI VOZIČEK
zelo dobro ohranjen, poceni na prodaj. »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 1258

Službo dobi

Pridna, poštena
PRODAJALKA
v nemščini perfektna, se takoj sprejme za specerijsko trgovino. Oferte s sliko na upravo »Večernika« pod »Marljiva in samostojna«. 1233

Priden, pošten
TRGOVSKI SLUGA
ne preko 30 let, se sprejme takoj za trgovino za živila. Ponudbe s sliko na upravo lista pod »Spreten kolesar«. 1234

KROJAČE
sprejmem takoj v službo. — Ekspres, Maribor, Marljiva ul. 24. 1261

TEKAČICA
z lastnim kolesom se takoj sprejme. Ekspres, Maribor, Marljiva 24. 1260

VAJENKA
se sprejme. Specerijska trgovina, Cvetlična 29. 1241
Priden, marljiv

SODAR

vojašine prost, se takoj sprejme. Adalbert Gusel, Maribor, Aleksandrova c. 39. 1244

Pouk

NEMŠČINA, ITALIJANŠČINA, FRANCOŠČINA
po lahki, hitri metodi. Individualen pouk. Zajemčen uspeh. Maistrova 15. pritičje, levo. 1242

Stanovanje išče

Iščem prazno, separirano SOBO z oknom na ulico, eventualno s kuhinjo, v centru. Ponudbe pod »Drž. uradnica« na upravo. 1243

IŠČEM STANOVANJE enosobno s kuhinjo, za 1. oktober. Mirna stranka, točen plačnik. Ponudbe na upravo lista, čimprej pod »Stalno«. 1256

Naše novo volneno in svileno blago za jesen je zopet nekaj posebnega v okusu in kvaliteti. Oglejte si našo zalogo, ker je to v vašem lastnem interesu.

Tekstilana Büdefeldt

Maribor, Gosposka 14

1184

Novo sredstvo za čiščenje zobovja

Okusno, penasto, osvežujoče.

Poskus Vas bo navdušil!!

FOTOAMATERJI!

Tudi pri slabem vremenu najsigurnejši

ISICHROM in Razvijamo!

ISOPAN filmi Kopiramo!

4675 Solidno in poceni!

Fototrgovina Ivan Pečar, Gosposka 11

Akviziteria

za oglase, z dobrim nastopom in referencami, energičnega, zanesljivega in pridnega iščemo proti dobremu zaslužku. Predstaviti se v upravi »Večernika«, Majstrova 1/1.

VSE ZA ŠOLO

KUPITE NAJCENEJE IN NAJBOLJE V KNJIGARNI IN PAPIRNICI

TISKOVNE ZADRUGE

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13